

Genel Başkanın Mesajı / *Message from Chairman*

54. Kütüphane Haftası Açış Konuşması

54th Library Week Opening Speech *

Ali Fuat Kartal**

Değerli Konuklar; Sevgili Meslektaşlarım,

Kültürel Değişim ve Kütüphaneler ana teması ile kutlayacağımız 54. Kütüphane Haftası açılışına hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli konuklar,

Hızlı bir kültürel değişimin yaşanmakta olduğu günümüzde, toplumların sürekliliğini sağlayan kültürü yaşatma, koruma ve geliştirme görevi olan Kültür Bakanlığı'nın bu görevini ne ölçüde yerine getirip getiremediği tartışılmaktadır. Durum böyle olunca Anadolu'nun çeşitli kültür gruplarının yarattığı kültürel zenginlik son yıllarda giderek zayıflamış ve yoksullaşmıştır. Oysa bu renkler ülkemizin vazgeçilmez zenginliğidir.

Kültürün yanı sıra eğitimde de durumun kültürden pek farklı olmadığını görülmektedir. Eğitim sistemimiz; özgür ve yaratıcı düşüncüyü benimseyen bireylerin yerine, taklitçi, okuduğunu anlamakta zorlanan ve şabloncu bireyler yetiştirir duruma gelmiştir.

Bu durumun ülkemize yansımaları araştıran, düşünen, tasarlayan ve yaratan insanların geri plana itilmesi, hazır bulduğu her şeyle yetinen kişilerin muteber konuma gelmesi şeklinde olmuştur.

Toplumsal bütünleşmenin önemli bir aracı ve kültürel kalkınmanın organik bir parçası olan kütüphaneler; kültürel hayata katılımı ve yaratıcılığı destekleyerek, kültürel mirasın yaratılması, korunması ve gelecek nesillere aktarılması bağlamında toplumsal görev ve sorumluluğa sahiptir.

İnternetin bilgi hizmetlerine ulaşmada sağladığı olanakların ve dijital ortamdaki bilginin neredeyse ses hızında artmasının, genelde kütüphanelerin ve bilgi merkezlerinin özelde de halk kütüphanelerinin hizmetlerini etkilediği açıktır. Bu çerçevede kütüphaneler zorunlu olarak varlıklarını korumak adına hızlı bir değişim sürecine girmişlerdir. Özellikle yeni teknolojilere dayalı bilgi kaynakları bazı insanlar için bilgiye erişimi kolaylaştırırken toplumun büyük bir kesimi için engel teşkil etmektedir. Zira dünya nüfusunun neredeyse yarısı (%48,3) halen internet kullanıcısı değildir. Türkiye'de ise İnternet kullanıcılarının toplam nüfusa oranı %69,6'dır. ("Internet World Stats", t.y.).

Bu veriler göz önüne alındığında, özellikle yediden yetmişe herkese ücretsiz hizmet veren halk kütüphanelerinin; görev ve sorumluluklarını halkın değişen gereksinimlerine göre

* *Opening speech of the 54th Library Week given at Goethe Institute Ankara.*

** Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanı, kartalaf@yahoo.com
Chair of Turkish Librarians' Association

yeniden değerlendirilmesi ve daha da önemlisi halkın yeni gereksinimlerinin farkında olan merkezler olarak örgütlenmesi gerekmektedir. Bilgiye erişim için zorunlu olacak yeni becerileri bireylere kazandırma sorumluluğu, yaşam boyu öğrenme merkezleri olarak halk kütüphaneleri için öncelikli görevdir. Zira halk kütüphaneleri dijital öğrenme ile klasik öğrenme yöntemi arasında köprü olarak en ideal toplumsal bilgi merkezleridir. Bu bağlamda, Avrupa'nın birçok ülkesinde halk kütüphanelerinin sadece kitap ödünç alma yerleri olmaktan çoktan çıkarak, öğrenme merkezlerine dönüşmeye başladığı görülmektedir. Nitekim IFLA 2013 Eğilim Raporunda kütüphanecilik mesleğinin bugünlerde yüz yüze kaldığı en önemli sorun olarak kütüphanecilik mesleğinin değişen bilgi ortamına nasıl uyum sağlayıp gelişeceği belirlenmiştir (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu, 2015).

Değerli Konuklar,

Bildiğiniz gibi geçtiğimiz yıl 3-5 Mart 2017 tarihleri arasında düzenlenen III. Milli Kültür Şûrasının sonuç raporu yayımlandı. Raporun Kütüphanecilik ve Yayıncılık Komisyonunun hazırladığı bölümü şu şekilde başlıyor: "Kütüphanecilik ve Yayıncılık Komisyonu tartışmadan uzak müzakereci bir atmosferde Türk yayıncılığının ve kütüphaneciliğinin karşılaştığı sorunları tespit etmiş ve bunlara dair önerilerini sunmuştur." ("III. Milli Kültür", 2017). Evet; şûra, ilgili sivil toplum örgütleri çağrılmadan, farklı düşüncelere ihtiyaç duymadan, tartışmadan uzak başarıyla gerçekleştirilmiştir!

III. Milli Kültür Şûrasının ardından yaklaşık bir yıl sonra 22 Şubat 2018 tarihinde düzenlenen Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Sanat Özel Ödülleri töreninde konuşan Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan "Eğitim-öğretim ve kültür konusunda niye nispeten geride kaldığımız konusunda hep hayıflanıyorum. Demek ki bir şeyleri eksik bırakmışız." dedi ("Milletler için kültür", 2018). Bu yorumu okuyunca eğitim-öğretim ve kültür konusunda da tartışmadan uzak müzakereci bir yol izliyor olmamızın sonuçlarını yaşıyor olabilir miyiz sorusu akla geliyor.

Değerli Konuklar,

Türkiye Yayıncılar Birliğinin (2017) raporuna göre, kitaplarla ilgili geçtiğimiz yıllardan alışıktığımız, kitapların yasaklanması, toplatılması, sansürlenmesi, suç delili sayılmasının yanı sıra yayınevlerine ve kitabevlerine saldırıları da yeniden yaşar olduk. Öte yandan dünyanın en büyük internet ansiklopedisi Wikipedia'nın kapatılması ve sosyal medya sansürleri ile Türkiye'nin bilgi edinme özgürlüğü alanında yaşadığı sorunların daha da arttığı görüşümdedir.

Değerli Konuklar,

Bugün Türkiye'nin 81 il ve 957 ilçesinde 1137 halk kütüphanesi var. Bunlardan 126 tanesi halen personel yokluğu ya da farklı nedenler ile kapalı durumdadır. 957 ilçemizin maalesef 121'inde kütüphane bulunmuyor. Bu 121 ilçede yaşayan yaklaşık on bir milyon (10.925.890) vatandaşımız kütüphane kavramından uzak yaşıyor. Yani 11 milyon kişinin günlük yaşamında "Haydi kütüphaneye gidelim!" sözü yok. Oysa kütüphanecilik mesleğinin görev alanlarından biri büyük kentlerin dışında yaşayan insanlara da kütüphane hizmetleri sunmaktır. Bu bağlamda gezici kütüphane konusuna bir kez daha dikkat çekmek istiyorum. Ülkemizin nüfus sayısını ve coğrafi genişliğini göz önüne aldığımızda, gezici kütüphane sayısının artırılması ve kütüphanesi olmayan yerlere gezici kütüphane ile hizmet götürülmesi son derece önem arz etmektedir.

Değerli Konuklar,

Bildiğiniz gibi son yıllarda meslektaşlarımız ciddi anlamda istihdam sorunu yaşamaktalar. Tabii ki bu durumu Türkiye'nin genel işsizlik sorunundan bağımsız değerlendirmek mümkün değildir. Ancak son zamanlarda özellikle dikkatimi çeken bir konuyu sizinle paylaşmak istiyorum. Hem özel kütüphaneler hem de kamu kamu kütüphaneleri eleman ihtiyaçları olduğu halde işlerini yaygın bir şekilde ihale ederek yapmaya çalışıyorlar. Bu durum istidam sorunu yaratmanın yanı sıra, emek sömürsünü de beraberinde getirmektedir. Genelde

bütün çalışanların, özelde meslektaşlarımızın emek sömürüsü yaşamadıkları Türkiye özlemimizin bir an önce sona ermesini diliyoruz.

Değerli Konuklar,

Her yıl Kütüphane Haftasında geleneksel olarak verdiğimiz “En Başarılı Kütüphane” ödülünü Yönetim Kurulumuz bu yıl, kamuoyunda kütüphane kültürünün oluşmasına yaptığı katkılardan dolayı Şanlıurfa İl Halk Kütüphanesine vermeyi kararlaştırmıştır. Meslektaşlarımızı tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

Bu yıl yine kütüphanelerden aldığımız okuyucu istatistikleri sonucu 2017 yılında en çok okunan kitabı tespit ettik. Buna göre yetişkin edebiyatında İletişim Yayınlarından Oğuz Atay’ın *Tutunamayanlar* adlı kitabı, çocuk edebiyatında ise Beyaz Balina yayınlarından çıkan *Canavar Peşinde* adlı çeviri kitap 2017 yılında kütüphanelerde en çok ödünç alınan kitaplar olmuştur. Yayın evlerimizi tebrik ediyor çalışmalarında başarılar diliyoruz.

2012 yılında başlattığımız ve geleneksel olarak her yıl kütüphane haftası kapsamında tekrarladığımız **81 İLde Kitap Okuyoruz** etkinliğinin bu sene 7.si 28 Mart 2018 Çarşamba günü 12.30-13.00 saatleri arasında yapılacaktır. Öte yandan Ankara’da Abdi İpekçi Parkında yapacağımız okuma etkinliğine Ankara Valiliği güvenlik gerekçesiyle izin vermemiştir.

Konuşmamı 54. Kütüphane Haftası programını birlikte hazırladığımız Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneğine, Okul Kütüphanecileri Derneğine, Goethe Enstitüsüne, haftamızın sponsorlarına ve hafta boyunca görev alacak olan tüm öğrenci arkadaşlarıma teşekkür ederek tamamlıyor; haftanın ülkemize, dünyaya barış ve güzellikler getirmesini can-ı gönülden diliyorum. Sözlerimi Kütüphane Haftasını Goethe Enstitüsünde kutluyor olmamız nedeniyle Goethe’nin bir sözü ile bitiriyorum:

“Bir kütüphane karşısında insan kendini büyük bir sermayenin yanındaymış gibi hissediyor, sessiz sedasız hesapsız faiz getiren bir hazine.” (Goethe, çev.1982).

Kaynakça

III. Milli Kültür Şûrası Sonuç Raporu. (2017). Erişim adresi:

<http://kultursurasi.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/50571,raporsurasonucpdf.pdf?0>

Dalgaları aşmak ya da gelgite yakalanmak? Gelişen bilgi ortamını yönetmek/Eğilim raporundan açılımlar (Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu, Çev.). (2015). *Türk Kütüphaneciliği*, 29, 333-349.

Goethe, J. W. (1982). *Goethe der ki* (G. Aytaç, Çev.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Internet World Stats. (t.y.). Internet stats and Facebook usage in Europe June 2017 statistics. Erişim adresi: <https://www.internetworldstats.com/stats4.htm#europe>

“Milletler için kültür ve sanat en az ekonomi ve savunma sanayii kadar önemlidir”. (2018, 22 Şubat). Erişim adresi: <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/90522/milletler-icin-kultur-ve-sanat-en-az-ekonomi-ve-savunma-sanayii-kadar-onemlidir.html>

Türkiye Yayıncılar Birliği (2017). *Yayınlama özgürlüğü raporu: Haziran 2016-Haziran 2017*. Türkiye Yayıncılar Birliği. Erişim adresi: http://turkyaybir.org.tr/wp-content/files_mf/1495522936dusuncefaderapor_web.pdf